

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

سیاست ها و نگرش ها پیرامون سانسور و ممیزی در ترجمه ادبی در ایران

۱- نفیسه بیکی ۲- سعید رنجبر

- ۱- دانشجوی ارشد مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائمشهر
۲- استاد گروه زبان انگلیسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد

Email: nafisbk72@gmail.com
Email: saeed.ranjbar43@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی سیاست‌های جاری ممیزی ترجمه در ایران با تمرکز ویژه بر آثار ادبی انجام شده است. علاوه بر این، برداشت‌های عمومی در مورد غربالگری و سانسور نیز در کانون توجه قرار داشت. این مطالعه بر اسناد رسمی منتشر شده توسط متولیان و شوراهای مسئول سیاست‌گذاری فرهنگی متمرکز بود. مطالب بیشتر برای مطالعه برداشت‌های عمومی شامل مصاحبه‌ها، سرمقاله‌ها و گزارش‌های منتشر شده در وب سایت‌ها یا رسانه‌های رسمی بود. روش تحقیق در این مطالعه از نوع تحلیل محتوا بود. محقق از طریق فرآیند کدگذاری جهت دار، کدهای مربوطه را در جملاتی که واحدهای تحلیل بودند، شناسایی کرد. سپس آنها تحت موضوعات مرتبط گروه‌بندی شدند. نتایج پژوهش نشان داد که معیارهای اصلی ممیزی، معیارهای مذهبی، اخلاقی و سیاسی است. علاوه بر این، انواع عمده سانسور شامل پیش از انتشار، خودسانسوری و سانسور پس از انتشار بود. در میان این گونه‌ها و معیارها، ملاحظات سیاسی و سانسور پیش از انتشار، غالب‌ترین آنها بود.

کلمات کلیدی: سانسور، آثار ادبی، نگرش، سیاست‌ها، ممیزی

۱. مقدمه

سانسور سیستماتیک با اختراع ماشین چاپ آغاز شد. در جنگ جهانی اول قانون خاصی برای سانسور مطبوعات وجود نداشت. توافقی غیررسمی و داخلی بین دولت‌ها و مطبوعات برای عدم چاپ اطلاعات شکل گرفته بود. سانسور همیشه در هر کشوری فراز و نشیب‌های خود را داشته است. اگرچه این روزها ادعا می‌شود که سانسور محدود است و بیان آزادانه افکار، روند کنونی کشورهای غربی است، اما همچنان می‌توان موارد ممیزی رسمی و بسیاری از موارد غیررسمی را مشاهده کرد. با توجه به اینکه حتی خود اصطلاح سانسور نیز تابو محسوب می‌شود، حتی در کشورهای مدعی آزادی بیان هم هیچ مقرراتی وجود ندارد که راهبردها یا موارد خاص سانسور را به وضوح پوشش دهد (ملانظر، ۲۰۱۱).

ممیزی و سانسور انواع مختلفی دارد. دایره المعارف کتاب جهانی (۱۹۷۶، ص ۲۵۸) انواع عمده سانسور را به شرح زیر طبقه بندی کرد: اخلاقی، نظامی، سیاسی و مذهبی. خسروی (۱۹۹۹)، انواع سانسور را به شرح زیر طبقه بندی کرد: اجتماعی-سیاسی، اخلاقی و مذهبی. رجب زاده (۱۳۸۱) نوع دیگری را به موارد فوق اضافه کرد، یعنی سانسور اقتصادی. رجب زاده (۱۳۸۱) نوشت که انواع دیگری

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

از سانسور نیز می‌تواند وجود داشته باشد، به عنوان مثال، سانسور فرهنگی که به خودسانسوری اشاره دارد و سانسور دانشگاهی که به موانع و محدودیت‌های انتشار نتایج تحقیقات علمی اشاره دارد.

ادیان و نظام‌های سیاسی سعی می‌کنند از موجودیت خود در برابر انواع خصومت‌ها و تهدیدها محافظت کنند. در طول بحران‌ها، این بدنه‌های قدرتمند به شدت رفتار می‌کنند، به ویژه زمانی که کنترل آنها متزلزل است. ترجمه تضاد مداوم بین وفاداری به متن اصلی و دستور کار یا هدف آن از یک سو و وفاداری به زبان مقصد، فرهنگ، جامعه و هنجارهای آن از سوی دیگر است. در هر کشوری یا به عبارت دقیق‌تر، در هر فرهنگی، تعدادی هنجار وجود دارد که راهبردهای ترجمه را تعیین می‌کند.

این هنجارها برخاسته از ایدئولوژی و ارزش‌های حاکم بر آن جامعه هستند و همه با هم فرهنگ آن را شکل می‌دهند. بر اساس هنجارهای جامعه، سفارش‌دهنده، آغازگر، ناشر و دیگران که در واقع تعیین‌کننده هنجارها هستند، این هنجارها را به قاعده‌های اجتماعی تبدیل می‌کنند. نظم اجتماعی ذهن ما را در تمام جنبه‌های زندگی شکل می‌دهد. آنها سطوح مختلف قدرت و عمق را تحمل می‌کنند و مختص دوره‌ای خاص هستند. یکی از بحث‌برانگیزترین موضوعات در ترجمه و تا حدودی دیگر علوم انسانی، تفاوت‌های فرهنگی از جمله تابوها، نکات حساس مذهبی، اخلاقی، سیاسی و رویکردهای مختلف به زندگی و واقعیت است. یک نگرانی عمده در اینجا این است که چگونه با کمترین اثر منفی با آنها برخورد کنیم (ملانظر، ۲۰۱۱).

تحقیق و مطالعه ممیزی و سانسور، با توجه به جنبه جهانی بودن و همگانی بودن آن، در بسیاری از کشورهای جهان صورت گرفته است. با توجه به دانته‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و حتی روانشناختی سانسور و ممیزی، آنچه از مطالعات گذشته بر می‌آید این است که شدت و وسعت سانسور و ممیزی با خودکامگی نظام‌های سیاسی رابطه مستقیم دارد (بیلیانی، ۲۰۰۷) و البته در این راه نویسندگان و مترجمان راهبردهایی را برای مقابله با آن اتخاذ می‌کنند (فابره، ۲۰۰۷؛ ریدن، ۲۰۰۲؛ استورج، ۲۰۰۲).

در ایران نیز مطالعاتی چند باره صورت پذیرفته است و نشان داده شده است که سانسور و ممیزی در تاریخ معاصر ایران یکی از ابزارهای کنترل حکومت‌ها بوده است (ملانظر، ۲۰۱۱). از این رو، نشان داده شد که سانسور و ممیزی ابزاری برای مقابله با ترویج انواع و رویه‌های فکری به خصوصی بوده است؛ چنانکه بلوری (۱۳۹۶) نشان داد، دول‌های اصول‌گرا در قالب ممیزی انتشار آثار ادبی فمینیستی را بطور معناداری در دوره پس از انقلاب اسلامی ایران محدود کرده‌اند.

شایان ذکر است که غالب مطالعات انجام شده در حوزه سانسور و ممیزی در ایران بر آثار دیداری و شنیداری معطوف بوده است (قاضی‌زاده و مردانی، ۱۳۹۱؛ پاکار و همکاران، ۱۳۹۹؛ مهدیزاده‌خانی و همکاران، ۱۳۹۸) و تاکنون توجه کمی به راهبردهای رایج ممیزی و سانسور در ترجمه آثار ادبی در ایران شده است. با توجه به این خلا تحقیقاتی، پژوهش حاضر بر آن بود تا بر ممیزی و سانسور در یک حوزه بسیار خاص، یعنی، ادبیات، تمرکز کند. علاوه بر این، هیچ یک از مطالعات قبلی رویکرد تحلیل محتوا را به عنوان روش تحقیق خود در نظر نگرفتند. از این روی، هدف این پژوهش بررسی ضوابط ثابتی بود که در ایران مبنای غربالگری متون توسط سازمان‌های مسئول در زمینه متون ادبی صورت می‌گیرد و شناسایی انواع عمده سانسور در ترجمه متون ادبی بوده است.

۲. روش پژوهش

به منظور پاسخگویی به سؤالات پژوهش، دو مجموعه از مطالب یا به عبارت بهتر، دو پیکره تدوین شد. اولین پیکره، مجموعه اسنادی است که به طور رسمی برای ممیزی متن توسط متولیان رسمی در سال‌های گذشته تدوین شد و شامل قوانین و مقررات مصوب مراجع قانون‌گذاری در ایران است که به منظور ممیزی متون (ادبی) برای انتشار در ایران منتشر شده است. اسناد از سایت رسمی مجلس

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

شورای اسلامی و سایت رسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قابل دسترسی است. این اسناد بیشتر با استفاده از تحلیل محتوای جهت‌دار تحلیل شدند.

مجموعه دوم داده‌هایی بود که برای پاسخ به سوال تحقیق دوم مورد استفاده قرار گرفت و از منابع منتشر شده، به صورت آنلاین یا چاپی، حاوی نظرات عمومی، انتقادات، بررسی سیاست‌های مراجع ذیربط و مصاحبه‌ها در مورد رویه‌ها و قوانین و مقررات جاری تشکیل شده بود. این پیکره نیز با استفاده از روش تحلیل محتوای جهت‌دار تحلیل شد.

پس از فراهم آوردن پیکره‌های لازم برای این تحقیق، محقق به بررسی متون و استخراج کدهای مرتبط پرداخت. شایان ذکر است که بررسی متن با تکیه بر واحد تحلیل تعرف شده که همان جملات بوده اند انجام شد و جملات حاوی کدهای مرتبط شناسایی گردید. در ادامه محقق با تکیه بر محتوا و معنای صریح جملات به دسته بندی کدها پرداخت و هر یک از آنان را در با توجه به ماهیت معنایی آن در دسته‌های به هم مرتبط قرار داد. این روند برای افزایش روایی کدگذاری و افزایش اعتبار نتایج این تحقیق دو بار انجام شد و درصد توافق بین دو مرحله کدگذاری نهایی که با فاصله سه هفته انجام شد برابر با ۹۷/۶۳ درصد بود. در نهایت دسته‌های موجود تحت عناوین موضوعی ارائه شدند.

۳. نتایج

برای نیل به اولین هدف پژوهش و شناسایی معیارهای ممیزی و سانسور در ایران، پژوهشگر به تحلیل اسناد رسمی که آیین نامه و قوانین انتشارات سال‌های ۱۳۶۷، ۱۳۸۷ و نهایتاً سال ۱۳۸۸ می باشد، پرداخت. نتایج تحلیل محتوا نشان داد که در این رابطه، سه معیار عمده وجود دارد و استدلال شد که معیارهای اصلی اخلاق عمومی، معیارهای مذهبی و انگیزه سیاسی است. اگرچه این مضامین از یک جهت به یکدیگر مرتبط هستند، ریشه و منشأ آنها در این اسناد ممکن است متفاوت باشد معیار مذهبی:

همانطور که مکرراً در این آیین نامه صادر شده در سال ۱۹۸۸ بیان شده است، می توان ادعا کرد که یکی از معیارهای کلیدی برای انتشار رمان به طور خاص و کتاب به طور کلی، استانداردهای مذهبی است. به طور دقیق تر، این معیار مربوط به دین به باورهای اسلامی محدود می شود تا سایر ادیان در ایران مانند معیارهای زرتشتی و مسیحی. این امر به ویژه در گزیده های زیر مشهود است:

گزیده ۱: - تبلیغ و ترویج الحاد و اباحه‌گری، انکار یا تحریف مبانی و احکام اسلام و مخدوش کردن چهره شخصیت‌هایی که از نظر دین اسلام محترم شمرده می شوند و تحریف وقایع تاریخی دینی که مآلاً به انکار مبانی دین منجر شود.

گزیده ۲: - توهین به مقدسات دین مبین اسلام و تبلیغ علیه تعالیم اصول و مبانی آن

اخلاق عمومی:

دومین معیاری که در اسناد یافت شد مربوط به اخلاق عمومی بود. اگرچه این معیار نیز بیشتر با ارجاع به باورهای اسلامی و نرم‌های مذهبی تفسیر می‌شد، همانطور که در مثال‌های زیر مشاهده می‌شود، عرف و نرم‌های اجتماعی نیز مورد توجه قرار گرفتند:

گزیده ۳: - بیان جزئیات مرادوات جنسی، گناهان، کلمات رکبک و مستهجن، به نحوی که موجب اشاعه فحشا شود.

گزیده ۴: - انتشار تصاویر به‌نحوی که موجب اشاعه فحشا شود؛ نظیر رقص، مشروب‌خواری و مجالس فسق و فجور

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

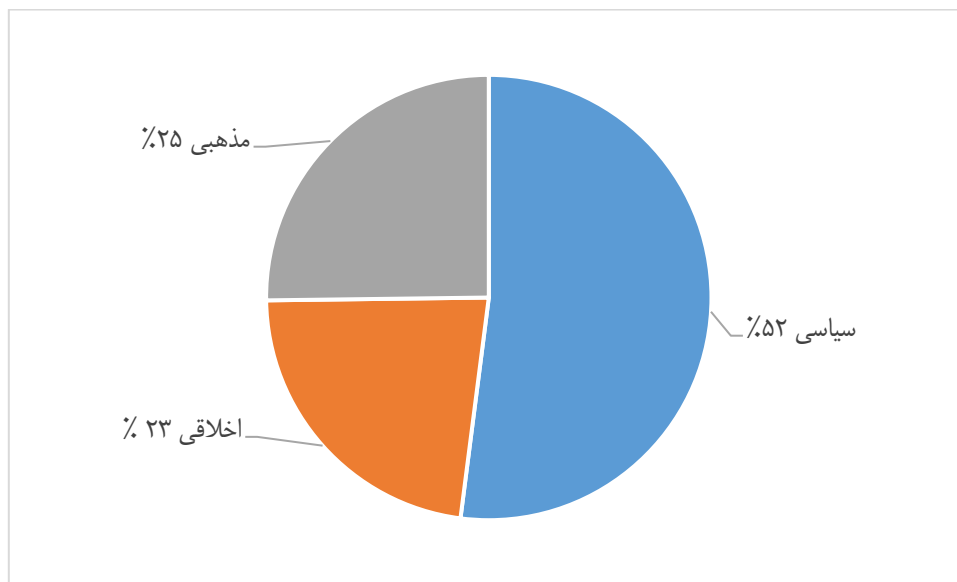
معیارهای سیاسی:

سومین و گسترده ترین بخش اسناد مربوط به قوانین و مقررات سانسور و ممیزی مربوط به مسائل سیاسی است. با توجه به مسائل سیاسی در اسناد پس از انقلاب، توهین به ماهیت قدرت و شخصیت‌های حاکمیتی به‌ویژه مورد توجه قرار گرفته است که در گزیده زیر نشان داده شده است:

گزیده ۵: - توهین، تخریب یا افترا به **امام خمینی (ره)** و **رهبری**، **رئیس‌جمهور**، **مراجع تقلید** و تمام **افراد** که حفظ حرمت آنها شرعاً و یا قانوناً لازم است.

موضوع سیاسی دیگری که در اسناد رسمی مورد توجه بود، بحث هژمونی فرهنگی و غرب زدگی بود. این سند آشکارا مخالف محتوایی است که باورهای غربی یا سایر دیدگاه‌های مرتبط با هژمونی فرهنگی را گسترش می‌دهد.

گزیده ۶: - ترویج و تبلیغ روحیه خودباختگی در برابر فرهنگ و تمدن بیگانه و *التقای حس عقب‌ماندگی*.
به منظور نمایش بهتر توزیع کدهای مربوط به معیارهای سانسور و ممیزی متون ادبی، فراوانی کدها در شکل زیر نشان داده شده است.

شکل ۱: فراوانی کدهای مربوط به معیارهای ممیزی در اسناد رسمی

برای نیل به هدف دوم این تحقیق که شناسایی انواع ممیزی و سانسور بود، محققان با تحلیل محتوای مصاحبه‌ها و مقالات انتقادی منتشر شده توسط مترجمان ادبی به سه دسته سانسور در متون ادبی دست یافتند:

۱- سانسور قبل از انتشار

۲- خودسانسوری

۳- سانسور پس از انتشار

با توجه به دسته اول، سانسور قبل از انتشار، اسنادی که به طور رسمی توسط دولت منتشر می‌شود، جنبه حقوقی غربالگری قبل از انتشار را ترویج می‌کند که برابر با سانسور در مرحله قبل از انتشار است. این مهم در گزیده زیر نشان داده شده است:

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

گزیده ۷: - متناسب با هر رشته تخصصی و کاری، کارگروهی متشکل از افراد صاحب نظر و به انتخاب شورای فرهنگ عمومی و زیر نظر هیأت تشکیل می‌شود. علاوه بر این بر کارگروه‌های تخصصی فوق، کارگروه‌های استانی نیز به معرفی هیأت و انتخاب شورای فرهنگ عمومی، تشکیل می‌شود.

بر اساس گزیده فوق، وجود ممیزی پیش از انتشار از نظر قانونی برای انتشار هر نوع مطلبی اعم از رمان و آثار ادبی یک روند عادی تلقی می‌شود. همچنین برخی از مترجمان ادبی نیز در مورد ممیزی پیش از انتشار اظهار نظر کردند و آن را نوعی سانسور دانستند که حتی ممکن است مترجمان ایرانی را به لحاظ مالی تحت تاثیر قرار دهد.

گزیده ۸: - در درجه اول ممیزی و در درجه بعد اقتصاد نشر ممکن است باعث شود این آرزو یا پیش‌بینی من محقق نشود.

علاوه بر این، ترجمه پیش از انتشار به دلیل زمان بر بودن و جانبدارانه بودن آن، در بین مترجمان ایرانی گامی منفی در فرایند نشر انگاشته می‌شود که در گزیده زیر توضیح داده شده است:

گزیده ۹: - اما ماجرا گاه از چند ماه فراتر می‌رود و به چند سال و حتی یک دهه کشیده می‌شود. ولی این هم همه ماجرا نیست. معمولاً کمتر کتابی است که نیازی به اصلاحات نداشته باشد اما این هم همه ماجرا نیست. کم‌نشنیده‌ایم که نویسنده یا مترجمی برای دریافت مجوز با اصلاحیه‌هایی عجیب و غریب و دور از ذهن رو به رو شود و همه اینها موجب شده وضعیت پیچیده‌ای به نام گذر از خوان ممیزی شکل بگیرد.

دومین مقوله شناسایی شده، خودسانسوری در میان مترجمان بود. این به عنوان یک راهبرد تدافعی در میان مترجمان در ایران برای محافظت از خود در برابر روند طولانی و شکنجه‌آمیز ممیزی و بازبینی تلقی می‌شود. دلایل متعددی برای خودسانسوری وجود دارد که یکی از آنها پیچیدگی زبانی و محتوایی است که در گزیده زیر توضیح داده شده است:

گزیده ۱۰: - بهانه‌های مختلفی وجود دارد درباره زبان ما. می‌گویند در تبدیل زبان ما پیچیده است. پراز ایهام، تعارف و... است و بسیاری از جنبه‌های آن قابل ترجمه نیست. من این را باور ندارم. [۰۰۰] گمان می‌کنم موضوع در محتوای آثار ماست.

از جمله دلایل دیگر، خود مترجم است. این به این دلیل است که مترجم حاضر است اثر را به هر قیمتی منتشر کند، علیرغم اینکه بخشی از ترجمه خود را از دست بدهد، همانطور که در گزیده زیر توضیح داده شده است:

گزیده ۱۱: - با مسایلی روبه‌رو هستیم که منجر به خودسانسوری نویسنده می‌شود. حقایق زندگی مثل عشق کمتر اجازه پررنگ شدن در آثار را دارند. برای همین اول نویسنده خودش را سانسور می‌کند، بعد ارشاد. علاوه بر این حتی اگر اثر مجوز چاپ بگیرد، ممکن است در آینده با سلیقه‌ای متفاوت در تجدید چاپ با مشکل مواجه شود.

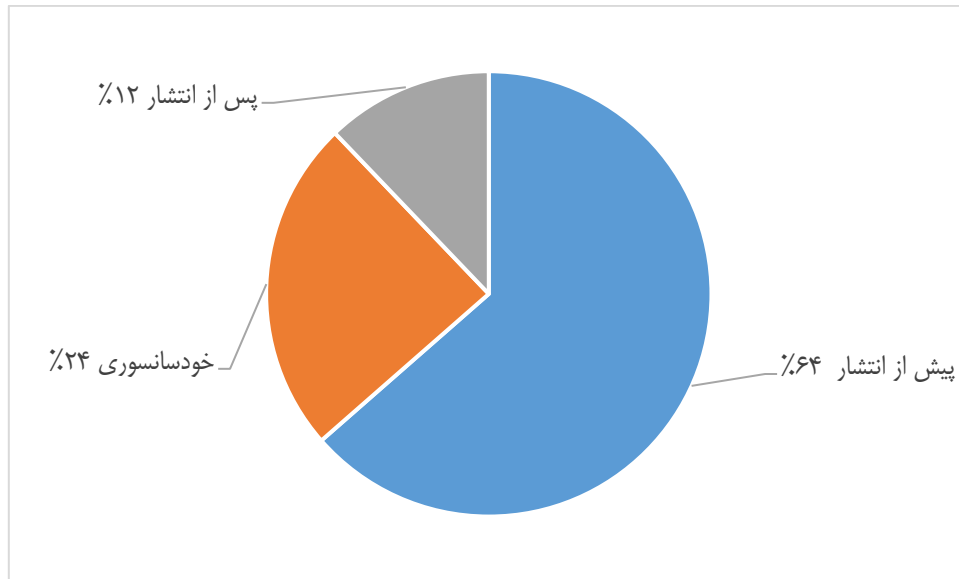
سومین نوع سانسور شناسایی شده، سانسور پس از انتشار است. نکته این است که با توجه به محتوای تحلیل شده در این پژوهش، قوانین و مقررات صادره در اسناد دولتی قابل تفسیر است. یعنی برای انتشار یک ترجمه چند سال بعد از چاپ اول، دور دوم ممیزی، حذف یا بازنگری بخشی از آثار ترجمه شده را که قبلاً در چاپ‌های قبلی منتشر شده بود، الزامی می‌کند. این مهم در گزیده زیر منعکس شده است:

گزیده ۱۲: - در حوزه ترجمه و کتاب‌های عمومی شامل شعر، داستان، رمان و ... و حوزه کتب اجتماعی، فرهنگی طبق فرهنگ خود می‌نویسند. اگر این آثار را که وارد کشور می‌شود، بومی‌سازی نکنید و عین آن را منتشر کنید یا

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

تقلید کنید از روی دست آنها، نتیجه‌اش تلاش برای نزدیک شدن فرهنگ بومی به فرهنگ غربی خواهد شد. این اتفاق در سال‌های گذشته تا حدودی رخ داده و در ۱۲ سال گذشته تشدید شده است. به منظور ارائه تصویری بهتر از توزیع انواع سانسور، درصدهای توزیع کدهای مربوط به این موضوع در شکل ۲ ارائه شده است. مشاهده می‌شود که سانسور پیش از انتشار، غالب‌ترین نوع سانسور است که پس از آن خودسانسوری و سانسور پس از انتشار قرار دارند.

شکل ۲: فراوانی کدهای مربوط به انواع سانسور

۴. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاکی از وجود سه معیار و دلیل اصلی برای سانسور در ادبیات است که عبارتند از: حفظ اخلاق عمومی، معیارهای مذهبی و ملاحظات سیاسی که از میان آن‌ها ملاحظات سیاسی عمده‌ترین دلیل محسوب می‌شود. علاوه بر این، نتایج نشان داد که انواع سانسور شامل پیش از انتشار، خودسانسوری و سانسور پس از انتشار است که غالب‌ترین نوع آن، تمیزی پیش از انتشار است. این نتایج در راستای پژوهش‌ها و دسته‌بندی‌های موجود در ادبیات مربوط به تمیزی و سانسور قرار دارد. به عنوان مثال، دایره المعارف کتاب جهانی (۱۹۷۶، ص ۲۵۸) انواع عمده سانسور را به شرح زیر طبقه‌بندی کرد: اخلاقی، نظامی، سیاسی و مذهبی که در این تحقیق تمیزی و سانسور مربوط به امور نظامی مشاهده نشد ولی سه طبقه دیگر مشهود بود. دیگر این که در این تحقیق طبقه‌بندی کشف شده بر دسته‌بندی ارائه شده از سوی خسروی (۱۹۹۹)، یعنی اجتماعی-سیاسی، اخلاقی و مذهبی، منطبق بود. علاوه بر این آنچه رجب زاده (۱۳۸۱) از آن به عنوان خودسانسوری یاد می‌کند در این تحقیق مشاهده شد ولی تمیزی و سانسور دانشگاهی در این تحقیق یافت نشد. البته می‌توان علت عدم تطابق مشاهده شده با تحقیقات قبلی را تا حدی معطوف به حدود این پژوهش یعنی تمیزی و سانسور در حوزه نشر ترجمه آثار ادبی دانست.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and Research in Persian culture, language and literature

با توجه به حفظ اخلاق، نتایج تحقیق در تضاد با دیدگاه آلن و بریج (۲۰۰۶) است که از وجود بی‌اخلاقی به عنوان بخشی از زندگی که در آثار ادبی منعکس شده است، حمایت می‌کند. در ایران سانسور بی‌اخلاقی به عنوان راهی برای پاک نگه داشتن ذهن و قلب خوانندگان تلقی می‌شود. با این حال، به نظر می‌رسد همانطور که در این تحقیق نشان داده شد، دو معیار سانسور مذهبی و سانسور سیاسی تا حدودی مرتبط و وابسته به یکدیگر هستند، به ویژه در مورد دفاع از شخصیت‌های مرتبط با مناصب مذهبی یا شخصیت‌های مقدس تاریخ اسلام.

با توجه به اینکه معیارهای سیاسی، همان طور که در متن مشاهده می‌شود، غالب ترین منبع سانسور در ایران است و ممیزی پیش از انتشار، عمده‌ترین نوع سانسور است، می‌توان ادعا کرد که نقش مقامات دولتی و سازمان‌های مسئول بیشترین سانسور را در ایران دارند. یعنی به نظر می‌رسد برابر مقررات، دست مسئولان باز است تا مطابق با شرایط سیاسی تفاسیر جانبدارانه اعمال کنند، و نقطه اولیه سانسور که همان ممیزی پیش از انتشار است، راه را برای اجرای سطوح مختلف شدت سانسور در ایران هموار می‌کند.

نتایج این مطالعه کاربردهای زیادی برای حوزه مطالعات ترجمه در ایران دارد. اول از همه، نیاز به افزایش آگاهی دانشجویان رشته‌های مترجمی در دانشگاه‌ها در مورد مقررات و قوانین جاری و دستورالعمل‌های رسمی ممیزی است. به عنوان یک مترجم آینده، دانشجویان باید از محدودیت‌های اعمال شده بر اثر ادبی ترجمه شده آگاه باشند. این حتی ممکن است بر انتخاب یک اثر برای ترجمه تأثیر بگذارد؛ به این معنا که اگر اثر حاوی نمونه‌های بسیار زیادی از موارد مورد قابل ممیزی باشد، ممکن است مترجم ترجیح دهد متن مبدأ را ترجمه نکند یا آن را به صورت آنلاین منتشر کند.

علاوه بر این، نیاز به ایجاد تعدادی اصلاحات در روند ممیزی وجود دارد. همانطور که می‌توان انتظار داشت شد ممیزی قبل از انتشار منبعی برای خودسانسوری است. یعنی برای فرار از روند طولانی ممیزی و بازبینی، مترجم ممکن است ترجیح دهد بخشی از ترجمه خود را حذف یا اصلاح کند تا معیارهای ممیزی و اولویت‌های کمیته‌هایی را که در حال حاضر مسئول ممیزی هستند، برآورده کند. با توجه به محدودیت‌های این مطالعه و نتایج گزارش شده در این تحقیق، نیاز به بررسی بیشتر بر روی راهبردهای خودسانسوری مترجمان فعلی در ایران محسوس است. همچنین نیاز به بررسی میزان آگاهی دانشجویان از سیاست‌ها، قوانین و مقررات ممیزی در ایران وجود دارد. علاوه بر این، برای درج مطالب مرتبط در برنامه درسی برنامه‌های جاری به منظور افزایش آگاهی آنها در مورد سانسور و ممیزی در ایران، تحقیقات بیشتری لازم است.

۵. مراجع

۱. بلوری، م.، نقش سیایتهای حوزه زنام در انتخاب آثار ادبی فمینیستی برای ترجمه به زبان فارسی، مطالعات زبان و ترجمه، دوره ۵۰، شماره ۳، ۱۳۹۶، صفحات ۲۹-۴۷.
۲. پاکار، ا.، خوش سلیقه، م. و خزاعی راوری، ز.، سیاست‌های ممیزی در دوبله رسمی در ایران: مورد پژوهی سه‌گانه پدرخوانده، مطالعات زبان و ترجمه، دوره ۵۳، شماره ۱، ۱۳۹۹، صفحات ۱۲۹-۱۶۵.
۳. رجب‌زاده، آ.، ممیزی کتاب: پژوهشی در ۱۴۰۰ سند ممیزی در سال ۱۳۷۵، انتشارات کویر، تهران، ۱۳۸۱.
۴. قاضی-زاده خ. و مردانی، و.، بررسی راهبردهای مترجمان در ترجمه تابوهای غربی در دوبله فیلم‌های انگلیسی زبان به فارسی، مطالعات زبان و ترجمه، دوره ۴۵، شماره ۱، ۱۳۹۱، صفحات ۸۵-۱۰۰.
۵. مهدیزادخانی، م.، نوروزی، ع. و شکوهمند، ف.، ترجمه تابوهای زبانی فیلم پالپ فیکشن: مقایسه ترجمه دانشجویی و حرفه‌ای، مطالعات زبان و ترجمه، دوره ۵۲، شماره ۱، ۱۳۹۸، صفحات ۱۰۶-۱۲۴.

چهارمین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در
فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی

The 4th National Conference on Innovation and
Research in Persian culture, language and literature

6. Allan, Keith, and Kate Burridge. *Forbidden words: Taboo and the censoring of language*. Cambridge University Press, 2006.
7. Billiani, F. *Assessing boundaries – Censorship and translation*, In F. Billiani (Ed.), *Modes of censorship: National contexts and diverse media* (pp. 1-25), Routledge, London, 2007.
8. Fabre, G. *Fascism, censorship and translation*, In F. Biliani (Ed.), *Modes of censorship: National contexts and diverse media*, Routledge, London, 2007, pp. 35-68.
9. Khosravi, F. *Censorship: An analysis of book censorship during the Pahlavi period*. Nazar Printing and Publishing Cultural-Research Institute, Tehran, 1999.
10. Mollanazar, Hussein. "Text screening (censorship) in Iran: A historical perspective." *Iranian Journal of Applied Language Studies*, 2011, pp. 159-186.
11. Sturge, K. "Censorship of translated fiction in Nazi Germany", *TTR*, 2002, 153-169.
12. *The World Book Encyclopedia* (Vol.3). World Book International, London, 1976.